

Uddannelsesstyrelsen

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K.
Tlf 3392 5300
Fax 3392 5302
www.uvm.dk

Notat om de juridiske aspekter ved oprettelse af særlige skoler for
tosprogede børn

14. maj 2004
J.nr. 2004-1130-9998.a

Undervisningsministeriet skal pege på følgende bestemmelser i folkeskolelovgivningen i relation til spørgsmålet om oprettelse af særlige skoler for tosprogede børn:

Det fremgår af folkeskolelovens § 40, stk. 1, at *"Kommunalbestyrelsen har det overordnede ansvar for kommunens skolevæsen ... Kommunalbestyrelsen fastlægger mål og rammer for skolernes virksomhed. Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med skolernes virksomhed."*

Efter folkeskolelovens § 40, stk. 2, er det kommunalbestyrelsen, som træffer beslutning om skolestrukturen, herunder antallet af skoler og hver enkelt skoles omfang med hensyn til klassetrin m.v. Beslutningerne træffes efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelserne ved de berørte skoler.

Kommunalbestyrelsen træffer også beslutning om kommunens inddeling i skoledistrikter. Beslutning om skoledistriktsændringer træffes efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelserne ved de berørte skoler.

Efter folkeskolelovens § 36, stk. 2, hører der til hver skole et skoledistrikt, der kan være større eller mindre for de enkelte klassetrin. Et barn optages i skolen i det distrikt, hvor det bor eller opholder sig.

Denne bestemmelse indebærer, at forældrene har krav på at få deres barn optaget i distriktsskolen. Der er dog i folkeskolelovens § 5, stk. 7, mulighed for at fravige bestemmelsen i forbindelse med tosprogede elever.

Som det fremgår af folkeskolelovens § 36, stk. 2, behøver et skoledistrikt ikke at have samme omfang for alle klassetrin på skolen. Distriktet kan fx være større for de ældre end for de yngre klassetrin.

Derimod åbner loven ikke mulighed for, at skolens distrikt defineres som en særlig elevgruppe. Et skoledistrikt fastlægges ved en afgrænsning af et geografisk område i kommunen, hvor alle børn, der bor i distriktet, har den pågældende skole som distriktsskole.

Hvis der i et skoledistrikt bor mange tosprogede familier med børn, vil det naturligtvis medføre, at den pågældende skole får mange tosprogede elever.

Ifølge folkeskolelovens § 5, stk. 7, gives der *"i fornødent omfang undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede børn i børnehaveklassen og i 1. - 10. klasse. Undervisningsministeren fastsætter regler om undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede ... Undervisningsministeren kan fravige § 5, stk. 1-4, §§ 7 og 8, § 16, stk. 1, og § 36, stk. 2, i forbindelse med fastsættelse af regler om undervisning i dansk som andetsprog ..."*

Denne bestemmelse blev indsat i folkeskoleloven ved lov nr. 413 af 22. maj 1996 om ændring af folkeskoleloven (Indsats for tosprogede børn, regelsanering m.v.).

Der fremgår følgende af lovbemærkningerne:

"Forslaget åbner også mulighed for, at elever kan henvises til modtagelsesklasser på andre skoler, hvor undervisningen i dansk som andetsprog er tilrettelagt med henblik på bestemte sproggrupper.

I forbindelse med henvisninger til modtagelsesklasser sigtes der alene til elever, der efter en individuel vurdering findes ikke at kunne dansk ved optagelsen i folkeskolen. Det forudsættes, at elever, der er i stand til at deltage i klassens almindelige undervisning, hvis de får særlig støtte på hold m.v. i nogle ugentlige timer, straks påbegynder undervisningen i den almindelige klasse.

Der kan ikke efter forslaget fastsættes generelle kvoter for, hvor mange tosprogede elever der kan deltage i undervisningen i de almindelige klasser.

Efter den gældende ordning har eleverne krav på at blive optaget i distriktsskolen, når undervisningen i modtagelsesklassen er afsluttet, hvilket normalt forudsættes at ske efter 1½-2 år. Det er hensigten at fastholde denne retningslinje, idet der ikke efter dette tidspunkt foreligger afgørende hensyn af undervisningsmæssig karakter, der kan begrunde en fravigelse af retten til at blive optaget på distriktsskolen i henhold til § 36, stk. 2."

Endvidere fremgår det af lovbemærkningerne, at placering af modtagelsesklasser på andre skoler end distriktsskolen sigter på situationer, hvor børn uden forhåndskendskab til dansk, bedre kan tilegne

sig det danske sprog, hvis modtagelsesklasserne placeres på skoler, hvor der ikke er en stor koncentration af tosprogede elever.

I overensstemmelse med lovbemærkningerne er der i Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 63 af 28. januar 1998 fastsat nærmere regler om folkeskolens undervisning i dansk som andet-sprog.

Det fremgår af bekendtgørelsen, at elever, der ved optagelsen ikke har tilstrækkeligt kendskab til dansk til at kunne deltage i den almindelige undervisning, kan henvises til en basisundervisning i dansk som andetsprog uden for klassens rammer. Dette kan ske ved placering af eleverne i de såkaldte modtagelsesklasser, hvor eleverne i begyndelsen har alle eller den overvejende del af deres timer, således at de efterhånden får en del af deres timer i en almindelig klasse.

Efter kommunalbestyrelsens beslutning kan elever, der har behov for en basisundervisning i dansk i modtagelsesklasser, henvises til en anden skole i kommunen, hvis det er påkrævet af pædagogiske hensyn.

Endvidere fremgår det af bekendtgørelsen, at undervisningen i de særlige modtagelsesklasser ophører, når eleverne kan deltage i hele den almindelige undervisning, dog senest efter 2 års forløb. Efter endt modtagelsesklasseforløb overflyttes eleven til distriktsskolen, medmindre eleven efter forældrenes ønske forbliver på den skole, hvor modtagelsesklasseundervisningen har foregået.

Elever, der er i stand til at følge den almindelige undervisning, hvis de får særlig støtte på hold m.v. i nogle ugentlige timer, skal efter bekendtgørelsen straks påbegynde undervisningen i de almindelige klasser.

Under hensyntagen til foranstående må Undervisningsministeriet være af den opfattelse, at det ikke er i overensstemmelse med den gældende folkeskolelovgivning at oprette en særlig skole for tosprogede elever fra hele kommunen, og hvor eleverne først udsluses fra skolen, når de har tilstrækkelige danskundskaber.

Ministeriet har hermed lagt vægt på følgende:

- Det er forudsat i folkeskolelovgivningen, at folkeskolens organisering af tosprogede elevers undervisning sker inden for rammerne af den almindelige folkeskole. Undervisningen af tosprogede elever uden for normalklassen kan derfor kun opretholdes, så længe det er pædagogisk påkrævet. Det fremgår desuden af bekendtgørelsen, at elever i modtagelsesklasser, der i begyndelsen har alle eller den overvejende del af deres

timer i modtagelsesklassen, efterhånden får en del af deres timer i en almindelig klasse.

- Undervisning af tosprogede børn i særlige modtagelsesklasser kan højst opretholdes i 2 år.
- En skole, der kun optager en særlig elevgruppe, fx tosprogede, opfylder ikke folkeskolelovens krav om, at der til hver skole hører et skoledistrikt.
- Elever, der vurderes at være i stand til at følge den almindelige undervisning, hvis de får særlig støtte på hold m.v. i nogle timer ugentligt, skal efter bekendtgørelsen straks påbegynde undervisningen i de almindelige klasser. Dette krav i bekendtgørelsen kan ikke tilgodeses på en særlig skole for tosprogede elever.